VARHAISKASVATUKSEN TOIMINTASUUNNITELMA

Varhaiskasvatusyksikkö: KIRKONKYLÄN PÄIVÄKOTI Toimintakausi: 2026-27

Päivämäärä: 24.9.26

- Tässä suunnitelmassa käsitellään varhaiskasvatuksen toimintaa - suunnittelua, toteutusta ja arviointia pedagogisesta näkökulmasta käsin. Hämeenkyrön varhaiskasvatussuunnitelmasta poimittuja aihealueita kuvataan suunnitelmassa konkreettisten toimintatapojen ja yhteisesti sovittujen käytäntöjen muodossa. **Mitä** suunnitelmaan kirjatut asiat meille merkitsevät? **Miten** meillä tehdään arjessa? **Miksi** meillä toimitaan näin?

Toimintayksikön yleinen kuvaus: **Kirkonkylän päiväkodissa on henkilökuntaa yhteensä 43. Tähän joukkoon kuuluu päiväkodin johtaja, päiväkodin apulaisjohtaja (50%), kaksi varhaiskasvatuksen erityisopettajaa, 18 varhaiskasvatuksen opettajaa, 20 varhaiskasvatuksen lastenhoitajaa ja yksi varhaiskasvatuksen ohjaaja. Yksikköön kuuluu 11 ryhmää. Talossa on kunnan vuorohoito, joka on tarpeen mukaan auki 24/7. Vuorohoitoa tarvitsevia lapsia on useammassa ryhmässä.**

OSA I - varhaiskasvatuksen toimintakulttuurin suunnitelma

Toimintaa ohjaavat arvot: **Päiväkodissa arvot ovat läsnä kaikessa toiminnassa. Koko varhaiskasvatuksen eräänä kulmakivenä voidaan pitää niiden moraalista ja eettistä luonnetta, sillä juuri niiden tehtävänä on kasvattaa lapset ja nuoret yhteiskunnan jäsenten rooliin. Päiväkodissa arvot luovat yhteisen suunnan koko henkilöstölle ja ohjaavat päivittäisessä työssä. Arvot lisäävät ”sosiaalista energiaa” antaen koko organisaatiolle lisää voimaa ja antavat ongelmatilanteissa suunnan ratkaisuille.** **Seuraavien arvojen kautta henkilökunta on pohtinut omaa työtään ja sen merkityksellisyyttä.** **Lapsuuden itseisarvo; lapsuus on arvokas elämänvaihe sellaisenaan, huomaamme hyvän jokaisessa lapsessa, sanoitamme sitä ääneen kehuen ja kiittäen** **Ihmisenä kasvaminen; huomioidaan lapsen ikä/taitotaso siinä, mitä häneltä vaaditaan. Kohdellaan lasta yksilönä, annetaan hänelle mahdollisuus tehdä itse/harjoitella erilaisia taitoja, onnistumisen kokemuksilla vahvistetaan itsetuntoa** **Yhdenvertaisuus; jokaisella lapsella on yhdenvertainen mahdollisuus aikuisen huomioon, syliin ja oman mielipiteensä ilmaisuun**	**ARVIOINTI:** **Arvokeskustelun tulee kulkea mukana arjessa ihan jokaisena päivänä siten, että osaamme pysähtyä asian äärelle pohtimaan, jos etenkin tuntuu siltä, että onko tämä oikeasti lapsen edun mukaista toimintaa ja toteutuvatko arvot arjessa. Tämä vaatii henkilöstöltä ja esimieheltä rohkeutta nostaa keskusteluun toisinaan hankaliakin asioita.**

<u>Tasa-arvo;</u> jokainen lapsi tulee kuulluksi, nähdyksi ja kohdatuksi **<u>Moninaisuus;</u> olemme kaikki yhtä arvokkaita ja tärkeitä juuri sellaisina kuin olemme, opastamme lapsia huomaamaan, että meillä jokaisella on erilaisia vahvuuksia, joista voimme olla ylpeitä, erilaisuus on rikkaus, huomioidaan perheiden kulttuurierot kuten eri uskonnot ja sukupuolisensitiivinen kasvatus** **<u>Osallisuus;</u> kun lapsen osallisuutta vahvistetaan, hän saa voimaannuttavan tunteen, että juuri hänen mielipiteillään ja kiinnostuksen kohteillaan on merkitystä** **<u>Sensitiivisyys;</u> jokaisella lapsella on oikeus herkkään ja sensitiivisen kohtaamiseen kasvattajien kanssa, syli ja lohdutus kuuluvat kaikille, siirtymätilanteissa hitaille lapsille annetaan tarpeeksi aikaa selviytyä tilanteesta** **<u>Positiivinen palaute;</u> lapsen kehuminen ja kannustaminen on päivittäistä** ja **sillä katsotaan olevan suuri merkitys lapsen itsetunnon kehittymiseen, kaikissa ryhmissä ovat käytössä liikennevalot, peukut ja ns. kultaiset sydämet**	

<u>Oppimisympäristöt:</u> **Varhaiskasvatuksessa tavoitteena on varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen oppimisympäristö. Oppimisympäristöillä tarkoitetaan tiloja, paikkoja, yhteisöjä, käytäntöjä, välineitä ja tarvikkeita, jotka tukevat lasten kehitystä, oppimista ja vuorovaikutusta.** **Oppimisympäristökäsite sisältää varhaiskasvatuksessa muun muassa fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen ulottuvuuden. Oppimisympäristöjä kehitetään siten, että varhaiskasvatukselle asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa ja että ne tukevat lasten terveen itsetunnon sekä sosiaalisten ja oppimisen taitojen kehittymistä.** **Lasten ideat, leikit ja tekemänsä työt tulee näkyä ja kuulua päiväkodissa. Lapset ja aikuiset yhdessä luovat oppimisympäristön. Oppimisympäristöjä suunnitellaan ja rakennetaan yhdessä lasten kanssa. Niiden tulee tukea lasten luontaista uteliaisuutta ja oppimisen halua sekä ohjata leikkiin, fyysiseen aktiivisuuteen, tutkimiseen sekä taiteelliseen ilmaisuun ja kokemiseen. Lapsilla tulee olla mahdollisuus tutkia maailmaa kaikilla aisteillaan ja koko kehollaan. Oppimisympäristöt tarjoavat lapsille vaihtoehtoja mieluisaan tekemiseen, monipuoliseen ja vauhdikkaaseen liikkumiseen, leikkeihin ja peleihin sekä rauhalliseen oleiluun ja lepoon.**	

<u>Psyykkinen oppimisympäristö</u> tarkoittaa lapsen ympärillä olevaa henkistä ja emotionaalista ilmapiiriä, joka vaikuttaa hänen turvallisuuden tunteeseensa, hyvinvointiinsa ja oppimiseensa. **Keskeisiä teemoja psyykkisen oppimisympäristön rakentumisessa ovat** **Turvallisuus ja ennustettavuus: Lapselle luodaan psyykkisesti turvallinen olo johdonmukaisilla rutiineilla, selkeillä rajoilla ja ennakoitavalla päiväohjelmalla.** ***Emotionaalinen tuki ja sensitiivisyys*: Aikuisten kyky kuunnella, eläytyä lapsen tilanteeseen ja vastata hänen tunteisiinsa lämpimästi ja hyväksyvästi.** ***Hyvä ilmapiiri*: Ryhmän myönteinen henki, jossa jokainen lapsi kokee kuuluvansa joukkoon ja tulevansa arvostetuksi omana itsenään.** ***Positiivinen pedagogiikka*: Virheiden salliminen, onnistumisen kokemukset ja rohkaiseva palaute, jotka tukevat terveen itsetunnon kehittymistä** **<u>Fyysisiä muunneltavia oppimisympäristöjä</u> on päiväkodissa monia. Jo rakennuksen suunnitteluvaiheessa huomioitiin tilojen monikäyttöisyys ja muunneltavuus. On paljon monipuolisia erilaiseen toimintaan aktivoivia tiloja, kuten sauna, keittiö, laivaleikki, verstas jne. Fyysinen oppimisympäristö sisältää jokaisessa ryhmässä myös tilan, johon lapsi voi mennä itsekseen rauhoittumaan, silloin kuin tuntuu siltä, että kuormitusta on aivan liikaa. Näitä tiloja kukin pienryhmä käyttää varausjärjestelmän mukaan omien suunnitelmiensa mukaisesti, oma lapsiryhmänsä tarpeisiin sovittaen. Fyysinen oppimisympäristö sisältää mm. tukiviittomat, jotka auttavat lapsia kommunikoinnissa, kuvitetun ympäristön, joka auttaa lasta hahmottamisessa sekä esim. time-timer-apuvälineen, joka auttaa lasta ajan kulumisen ymmärtämisessä.** **Päiväkodin piha-aluetta on viime vuosina täydennetty ja monipuolistettu. Se innostaa lapsia liikkumaan ja harjoittelemaan liikunnallisia taitoja monella eri tavalla. Lähiympäristössä on hyvät mahdollisuudet niin retkeilyyn luonnossa kuin hiihtämiseen ja luisteluun.** **Fyysinen turvallisuus takaa kaikille fyysisen koskemattomuuden ja oikeuden omaan kehoonsa. Aikuisen tehtävä on opettaa lapsille mitä toiselle saa tehdä ja mitä ei. Jokaisen lapsen tulee saada kokea olonsa turvalliseksi päiväkodissa ihan kaikissa tilanteissa niin sisällä kuin ulkona.** **<u>Sosiaalinen oppimisympäristö</u> on päiväkodissa kaveritaitojen opettelua, toisen ihmisen kunnioittamista ja yhteisöllisyyden tunteen kokemista ja vahvistamista. Kasvattajat puuttuvat välittömästi ristiriita tilanteisiin ja ennakoivat leikkitilanteissa mahdollisia riitoja.**	

Päiväkodin henkilökuntaa on koulutettu moniin erilaisiin tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetteluun ja näihin taitoihin on käytössä monia eri materiaalipaketteja.	

<u>Monialainen yhteistyö:</u> Päiväkodin yhteistyökumppaneita ovat muut sivistyspalveluiden toimijat kuten Kirkonkylän koulu, kirjasto ja liikunta- ja kulttuuripalvelut. Uutena ja erittäin tärkeänä yhteistyökumppanina on vanhempainyhdistys Hyvä Haltia. He järjestävät monenlaista toimintaa päiväkodin lapsille ja keräävät rahaa lasten hyväksi. Hyvät Haltiat ovat lahjoittaneet mm. taimia ja multaa päiväkodin kasvulavoihin sekä mahdollistaneet jäätelöretken ennen kesälomille jääntiä. Tärkeitä yhteistyökumppaneita ovat myös perusturvan puolelta sosiaalipalvelut ja perheneuvolan palvelut mm. psykologit ja puhe- ym. terapeutit sekä lastenneuvola. Satunnaisempia yhteistyökumppaneita ovat SRK, Kyrön Luonto, SuperSam, vanhainkodit, Satahämeen Ratsastustalli, Pirkanmaan jätehuolto ja Palo-ja pelastuslaitos. Oppilaitosyhteistyötä tehdään TET-jaksojen puitteissa Hämeenkyrön Yhteiskoulun kanssa, Saskyn ja Tredun lähihoitajaopiskelijoiden työssäoppimisjaksojen kautta sekä muutamien muiden yksittäisten oppilaitosten kanssa. Päiväkodin sijainti kylän keskuksessa on tuonut myös hyviä yhteistyökumppaneita mm. paikallisen kaupan ja kahvilan. Nämä toimivat myös erinomaisina oppimisympäristöinä ja leikin rikastuttajina arjessa.	**<u>ARVIOINTI:</u> Monialaista yhteistyötä arvioidaan koko talon kehittämispäivässä toimintavuoden lopussa.**
<u>Arvioinnin ja kehittämisen periaatteet:</u> Esimies osallistuu tiimipalavereihin neljä kertaa vuodessa. Näihin palavereihin on sovittu runko, jota noudatetaan ja joka takaa esimiehen tuen tiimin työskentelylle ja keskinäiselle vuorovaikutukselle. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja on mukana kolme kertaa. Näillä kerroilla kartoitetaan jokaisen lapsen tuen tarpeet ja katsotaan riittävät tukitoimet sekä arvioidaan, miten tuki on tehonnut ja miten on päästy eteenpäin.	**<u>ARVIOINTI:</u> Pedatiimeissä ja tiimipalavereissa seurataan arvioinnin edistymistä ja kulkemista arjessa mukana läpi vuoden, että ei tapahdu niin, että toukokuussa huomataan, että kaikki asiat ovat arviomatta. Silloin usein se hyöty, mikä arvioinnista pitäisi olla, jää käyttämättä ja tehdään ns. arviointia vain arvioinnin vuoksi. Meillä arviointi on osa työyhteisön**

Muissa tiimipalavereissa, joihin esimies osallistuu, keskustellaan yhdessä mm. työhyvinvointiin liittyvistä asioista. **Arviointi on luonteva osa tiimien arkea. Tiimit arvioivat omaa sekä koko tiimin toimintaa päivittäin. Toimintaa ollaan valmiita muuttamaan tarpeen vaatiessa nopeallakin aikataululla.** **Päiväkodin yhteistä toimintaa ohjaavat ns. kehittämistiimit, joissa jäseninä ovat työntekijät. Jokaisesta perustiimistä on myös edustus näissä tiimeissä. Tiimejä ovat liikunta- ja kulttuuritiimi, kestävän kehityksen tiimi ja työhyvinvointitiimi. Isossa talossa on merkityksellistä, että yhteisiä asioita hoidetaan nimettyjen tiimien kautta, koska kaikki työntekijät eivät voi olla päättämässä kaikista asioista. Tiimit valitaan toimintavuodeksi kerrallaan ja ne kokoontuvat jokainen säännöllisesti. Kokoontumisista tiimi kirjoittaa muistion, joka jaetaan sähköpostilla koko henkilöstölle. Nämä tiimit edustavat hyvin jaettua johtajuutta, koska niillä on todellista päätäntävaltaa ja vastuuta yhteisistä asioista. Ne edistävät myös työntekijöiden välistä osallisuutta ja yhteenkuuluvuuden tuntua. Jokainen tiimi laatii oman aihealueensa Vuosikellon.**	**yhteistä oppimista ja kasvua ja tähtää aina siihen, että miten voimme arvioinnin avulla tehdä asiat entistä paremmin.**
<u>Tiedonkulku ja palaverikäytännöt:</u> **Talon palaverit pidetään joka toisen viikon tiistaina. Niistä lähtee muistiot sähköpostilla jokaiselle työntekijälle ja ne tallennetaan talon omaan Teams-ryhmään.** **Pedatiimit eli ns. opettajien kokoukset pidetään kerran kuukaudessa. Pedatiimit ovat joko oman talon sisäisiä tai koko kunnan varhaiskasvatusta koskevia.** **Tiimipalaverit jokainen tiimi pitää kerran viikossa. Lisäksi on sovittu, että he voivat pitää tarpeen mukaan ns. työrukkasia kerran kuukaudessa max. 2 tuntia kerralla.** **Päiväkodissa toimii mentorointisuunnitelma, joka tarkoittaa sitä, että jokaiselle uudelle työntekijälle on nimetty kokeneempi työntekijä mentoriksi. Mentorin tehtävä on opastaa, auttaa ja johdattaa uutta työntekijää, silloin kun hän on uusi ja vasta työuransa alkutaipaleella. Mentorointi otetaan käyttöön aina kun uusi, yli puoli vuotta kestävä työsuhde alkaa.**	

OSA II - varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan suunnitelma

Arjen pedagogiikka: Ulkoilu **Ulkoilemme säällä kuin säällä. Ainoastaan kova pakkanen, rankka sade ja ukonilma ovat poikkeustapauksia. Lapsilla ja aikuisilla on oman ryhmän väriset huomioliivit ulkoilussa. Ulkoiluun on yhdessä laaditut säännöt, jotka on vuosittain tarkastettu. Ne sijaitsevat varaston oven sisäpuolella, mistä myös esim. sijaiset ne helposti löytävät. Ulkoiluun siirrytään porrastetusti pienryhmissä, jolloin vältetään turhat odottamiset ja sen aiheuttamat kähinät. Ulkoilu sisältää hyvässä tasapainossa lasten omaehtoista leikkiä mutta myös ohjattua yhdessä leikkimistä. Aikuisen rooli ulkoilussa sisältää myös sen varmistamisen, että kukaan ei jää yksin ulkona. Talon Vihreän Lipun periaatteisiin kuuluu, että ryhmät retkeilevät oman pihan ulkopuolella säännöllisesti.** **Arjen pedagogiikka: Ruokailu** **Kaikki lapset ruokailevat kaikki hoitopäivään kuuluvat ateriat (vuoron ruokailuja lukuun ottamatta) ruokasalissa aikataulun mukaan. Ruokailuhetkessä pyritään rauhalliseen, mutta sujuvaan yhteiseen hetkeen. Ruokasalissa jokaisella lapsella on oma paikka ja hän hakee pääsääntöisesti ruokansa itse linjastolta. Aikuiset auttavat tarvittaessa.** **Ruokailussa aikuiset toimivat yhteistyössä toisia tiimejä auttaen, kaikkien läsnä olevien aikuisten yhteistyötä tarvitaan. Ruokailussa tuetaan lapsen omatoimisuutta ja kannustetaan opetteluun yhdessä tekemällä. Maistamispakkoa ei ole, mutta lasta kannustetaan maistamaan kaikkia ruokia. Jos lapsi haluaa ruokaa lisää, hän voi ottaa sitä lisää, mitä itse haluaa.** **Ruokailuhetkellä taataan ruokarauha kaikille. Myös aikuiset kunnioittavat ruokarauhaa omalla käytöksellään eivätkä hoida työasioita ”yli oman pöydän”. Ruokailun jälkeen jokainen ryhmä huolehtii, että oma pöytä jää siistiksi seuraavalle syöjälle.** **Päiväkoti on mukana valtakunnallisessa Makuraadissa, joka päiväkodeille myönnettävä tunnustus ravitsemuksellisesti, kasvatuksellisesti ja ekologisesti kestävän ruokailun edistämisestä. Diplomi on osoitus siitä, että hoitopaikassa huolehditaan varhaiskasvatusikäisten ruokailulle asetettujen ravitsemus-, terveys-, tapakasvatus- ja kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumisesta. Diplomi kertoo myös hyvästä yhteistyöstä. Diplomin myöntää Ammattikeittiöosaajat ry. Yhteistyössä järjestetään**	**ARVIOINTI:** **Arjen pedagogisia tilanteita arvioidaan päivittäin. Niitä nostetaan myös yleiseen keskusteluun ja tuodaan aiheeksi talon viikkopalaveriin. Jos joku asia ei toimi tai siihen haluttaisiin parannusta, niin asiaan tartutaan mahdollisimman nopeasti.** **Varhaiserityisopettajan rooli on merkityksellinen, kun tiimissä pohditaan arjen pedagogisia ratkaisuja. Häntä voi pyytää aina ryhmään havainnoimaan tilanteita ja keskustelemaan havaintojen pohjalta ratkaisuista tiimin kanssa.**

mm. viisivuotiaiden Makuraateja, joissa lapset pääsevät arvioimaan uusia välipalaja ja esittämään omat suosikkinsa ruokalistalle. **<u>Arjen pedagogiikka: Päivälepo</u>** **Päivälevolla kaikki lapset pääsääntöisesti lepäävät, mutta nukkua ei tarvitse. Nukkumisrauha taataan niille, jotka sitä tarvitsevat. Lapsen itsemääräämisoikeutta noudatetaan siinä, paljonko hän haluaa riisua vaatteita levolle mentäessä. Vasu-keskusteluissa sovitaan perheen kanssa, miten heidän toiveitansa lapsen lepäämisen suhteen voidaan toteuttaa päiväkodissa. Huoltajien kanssa sovitaan, jos esim. lasta nukutetaan aluksi rattaissa tai käytetään painopeittoa rauhoittumiseen päivälevolle. Muutamien lasten kohdalla on ”räätälöity” heidän arkensa helpottamiseksi erilaisia mahdollisuuksia päivälepoon.** **<u>Arjen pedagogiikka: Siirtymätilanteet</u>** **Siirtymätilanteissa toimitaan pienryhmissä. Pyritään tekemään eteishetkestä hyvä, kiireetön hetki lapselle. Lasta kannustetaan omatoimisuuteen. Tiimit auttavat tarpeen mukaan toisiaan. Lapsille annetaan siirtymistä mahdollisimman hyvin tietoa ennakkoon. Myös eteistilanteita tarkastellaan oppimisen näkökulmasta, minkälaisia asioita pukemisessa tulee ottaa huomioon? Mikä on aikuisen rooli tilanteessa? Siirtymätilanteissa lapsella voi olla apukeinona esim. kuvat tai time-timer käytössä.**	
<u>Kestävä elämäntapa ja Vihreä Lippu -toiminta:</u> **Päiväkotimme toiminnassa toteutetaan kestävää kehitystä kaikilla sen neljällä osa-alueella: sosiaalinen, ekologinen, taloudellinen ja kulttuurinen. Kestävä kehitys näkyy arjessamme pieninä tekoina ja valintoina. Opettelemme säästäväisyyteen ja taloudellisuuteen mm. paperin käytössä ja veden kulutuksessa, hyödynnämme kierrätys ja jätemateriaaleja askarteluissa, ulkoilemme paljon ja liikumme lähiympäristössä luontoa kunnioittaen. Huomioimme kansalliset juhlapäivät perinteineen toiminnassamme ja tutustumme eri kulttuureihin. Opettelemme kaveritaitoja ja toisten ihmisten arvostamista.** **Osana kestävän elämäntavan kasvatusta päiväkotimme on mukana Vihreä Lippu-ohjelmassa. Päiväkodissa toimii Vihreän Lipun raati. Raadin kokoonpano vaihtuu toimintavuosittain. Mukana on myös vierailijoita esim. siivoustoimesta, keittiöltä ja**	**<u>ARVIOINTI:</u>** **Vihreän Lipun raati kirjoittaa toimintavuodesta raportin vuosittain. Tässä raportissa sekä kuvataan tekemisiä, mutta myös arvioidaan, miten tavoitteisiin on päästy tai mietitään miksi ei jotain tavoitetta ole saavutettu.**

kirjastosta. Raati kokoontuu kerran kuukaudessa, suunnittelee ja toteuttaa teeman mukaista toimintaa ja vie ajatuksiaan ja oppimiaan taitoja koko päiväkodin väelle. **Uudeksi teemaksi vuosille 2024-26 valittiin Kestävä kulutus. Tavoitteena on saada leluvaraston tavarat käyttöön, luetteloida päiväkodin lelut ja leikkimateriaalit, jakaa tavarat tasapuolisesti ja kierrättää leluja ryhmien kesken yhä enemmän. Tilataan jatkossa tavaraa vain tarpeeseen. Rikkinäiset pelit kartoitetaan ja laitetaan ylimääräisiksi jäävät nipat ja nappulat pelinappulapankkiin. Osa tavaroista elää elämänsä loppuu ulkokäytössä tai askartelumateriaalina.** **Toinen suurempi tavoite on kehittää luovaa leikkiä. Vihreän Lipun toimijat ovat luoneet 11 luovan leikin laukkua, jotka innostavat yhteiseen tekemiseen ilman varsinaisia leikkivälineitä. Nämä laukun kiertävät laaditun aikataulun mukaan ryhmästä toiseen.** **Päiväkodin seinälle on maalattu vuodenaikapuu, johon jokainen päiväkodin ryhmä voi käydä liimaamassa kuvan tekemästään retkestä kyseisenä vuodenaikana. Myös päiväkodin kestävän kehityksen hahmot Keke ja Kake ovat retkillä mukana.** **Päiväkodin viskari-ja eskariryhmillä on ns. kummiryhmät pienempien lapsiryhmissä. Näissä ryhmissä vieraillaan säännöllisesti ja käydään tekemässä joku teemaan liittyvä tehtävä. Tehtävä on yleensä sellainen, missä opetetaan pienemmille joku tärkeä taito esim. käsipaperin käyttö tai piirtäminen paperin molemmille puolille.**	
<u>Leikki:</u> **Leikki ja oppiminen punoutuvat pienten lasten maailmassa toisiinsa. Leikkiminen on mielestämme mittaamattoman arvokas henkinen pääoma, joka ei ole sidottu ihmisen ikään. Yhteisen leikin rakentaminen antaa aikuiselle mahdollisuuden syventää lapsen tuntemista ja edistää siten osallisuutta. Aikuisella on monta tärkeää roolia leikissä mm. mahdollistaja, rikastuttaja, havainnoitsija, roolittaja, sosiaalisten suhteiden tekijä, turvallisuuden ja yhteisöllisyyden rakentaja ja tasavertaisuuden tukija.** **Päiväkodin monimuotoiset tilat mahdollistavat hyvin erilaiset leikit päivän ja viikon mittaan. Yhteisiä leikkipaikkoja ovat mm. sauna vesileikkeineen, laivaleikki, draamahuone, verstas kotileikkeineen ja sisämetsä. Näitä leikkipaikkoja varataan**	**<u>ARVIOINTI:</u>** **Käymme koko henkilöstön kanssa yhdessä vielä kehittämistoimenpiteet läpi uuden toimintakauden aikana. Ryhmien pedagogisessa suunnittelussa painotetaan leikkiin liittyvien kehittämistoimenpiteiden toteutumista. Arvioimme kehittämistyön toteutumista vähintään kaksi kertaa vuodessa.**

sähköisen kalenterin kautta. Lapsia kannustetaan pitkäkestoiseen leikkiin, joka on mahdollista, koska ruokailujen takia ei tarvitse leikkejä siivota. **Päiväkodin leikkivälineiden valinnassa kiinnitetään huomiota kestävän kehityksen mukaisiin kestäviin ja turvallisiin leluihin. Lapsia otetaan mukaan, kun uusia leikkivälineitä valitaan.** **Kestävän kehityksen teeman mukaisesti päiväkodissa on jokainen ryhmä koonnut ns. ammattileikkilaatikon (esim. lääkäri, eläinlääkäri, kampaaja, rakennusmies) ja näitä laatikoita kierrätetään ennalta sovitun aikataulun mukaisesti. Tällöin useat lapset saavat nauttia kyseisestä leikistä ja yhteensä 11 leikkilaatikkoa mahdollistavat aina uuden leikin riemun.** **<u>LEKE-leikitään ja keskitytään-toimintamalli:</u>** **Päiväkodissa järjestetään päivittäin lapsiryhmälle vähintään 15 minuuttia kestävä leikkihetki 6 viikon ajan. Leikkihetkillä lapset harjoittelevat toiminnanohjauksen taitoja, kuten reaktioiden hillitsemistä, tarkkaavuuden suuntaamista ja ylläpitämistä sekä työmuistia. Lisäksi rentoutusleikkien kautta harjoitellaan oman tunnetilan säätelyä. Leikit ovat tuttuja ja helppoja säännöiltään. Lasten kanssa toimivat aikuiset kääntävät havainnoinnin ja tuen lasten itsesäätelyyn.** **Leikkitoiminnan toteutus on melko vapaata. Leikkihetkiä muokataan niin, että leikit harjoittavat kussakin päiväkotiryhmässä juuri sen ryhmän lasten taitoja ja asettuvat luontevasti osaksi varhaiskasvatuksen muuta toimintaa.** **<u>Lelupäivä:</u>** **Päiväkodissa ei ole varsinaista lelupäivää, vaan oman lelun saa tuoda päiväkotiin, jos haluaa. Tällöin lelupäivä ei saa niin suurta merkitystä, kuin jos se olisi vain esim. kerran viikossa tai kuukaudessa. Lelupäivä voi aiheuttaa lapselle (ja vanhemmille) haastetta ja jopa ahdistusta. Toivomme, että tällä käytännöllä emme ainakaan lisää lasten välistä eriarvoisuutta vaan vähennämme sitä.** **<u>Luovan leikin päivä:</u>** **Kestävän kehityksen tiimi on lanseerannut päiväkotiin ns. leluttoman päivän, jota vietetään kerran kuukaudessa sekä sisällä että ulkona. Ideana on, että lapset ja aikuiset yhdessä keksivät tekemistä ilman välineitä. Tarkoitus on keskittyä yhdessä olemiseen, luovuuteen, keksimiseen ja leikkimisen iloon. Päivät ovat olleet erittäin suosittuja ja alun pienen ihmetyksen jälkeen yllättävänkin luovia ratkaisuja sisältäviä.**	

<u>Retket ja juhlat:</u> **Alle 3-vuotiaat eivät tee turvallisuussyistä retkiä linja-autoilla, vaan retkeilevät lähiympäristössä kävelymatkan etäisyydellä.** **Pidempiä retkiä varten tehdään retkisuunnitelma, joka sisältää mm. aikuisten vastuunjaon retken aikana sekä mahdolliset vaarapaikat retkikohteen läheisyydessä. Retkillä on aina mukana ensiapuvälineet ja lapsilla päällään huomioliivit. Esioppilaat suuntaavat Tampereelle kulttuuripainotteiselle teatteriretkelle ja nuoremmat läheisempään luontokohteeseen. Näin jokainen lapsi pääsee vuorollaan osalliseksi niin luonto- kuin kulttuurielämyksistäkin.** **<u>Syntymäpäivien vietto:</u>** **Päiväkodissamme vietetään ns. aineettomia syntymäpäiviä eli karkkia tai leivonnaisia ei voi tarjoilla. Syntymäpäiväsankarille askarrellaan kortti tai esim. kruunu. Juhlahetkessä hän saa henkilökohtaista huomiota onnitteluiden ja laulujen kautta. Sankari saa valita itse hänelle mieluisia leikkejä ja lauluja. Loma-aikoina syntyneet lapset huomioidaan ennen tai jälkeen loman. Syntymäpäivän vietto on tasa-arvoinen tapahtuma kaikille lapsille eikä korostu millaisia karkkeja kukakin tuo tai tuoko ollenkaan. Lapsi saa myös halutessaan kieltäytyä juhlinnasta kokonaan.**	
<u>Osallisuus:</u> **Varhaiskasvatussuunnitelma sisältää yksiselitteisesti, että lasten tulee saada osallistua toiminnan suunnittelemiseen ja arvioimiseen yhdessä kasvattajan kanssa. Pienet lapset kertovat toiveistaan, ajatuksistaan, tunteistaan ja kokemuksistaan eri tavoin olemuksensa, eleidensä ja ilmeidensä välityksellä eli lapsen pedagoginen ja sensitiivinen havainnointi korostuu. Lapsen osallisuutta voidaan tukea pienestä pitäen vastaamalla ja tarttumalla hänen aloitteisiinsa.** **Viikon 47 olemme nimittäneet LASTEN VIIKOKSI, silloin ohjelmassa on esim. lasten konsertti, Lasten juhlat, hemmottelua ja temppurataa. Ohjelmaa suunnittelevat myös lapset itse. Lapset voivat esittää toiveitaan myös ruokalistaan.**	**<u>Arviointi:</u>** **Varhaiskasvatuskeskustelussa huoltajilta ja lapselta kysytään asioita koskien toimintaa. Mistä lapsi on pitänyt ja mistä ei?**

Pienryhmätoiminta: **Pienryhmätoiminnasta on apua moneen ryhmän haasteeseen, kuten toiminnan rauhattomuuteen, lasten osallisuuden lisäämiseen tai yksilön parempaan huomioimiseen. Kasvattaja ehtii kuuntelemaan lasta ja kohtaamaan lapsen tarpeet aidosti. Päiväkodissa toimitaan kunnan Varhaiskasvatussuunnitelman mukaan pienryhmissä päivälepoon asti ja mahdollisuuksien mukaan myös sen jälkeen. Kasvattajat jakavat lapset päivittäin joustaviin pienryhmiin huomioiden lasten taitotaso, kehitys, ikä ja tuentarpeet. Toimintaa suunnitellaan, toteutetaan ja arvioidaan yhdessä koko tiimin voimin. Pedagogisen vastuun toiminnasta ja sen sisällöstä kantaa ryhmän varhaiskasvatuksen opettaja.** **Erityisesti siirtymätilanteissa on tärkeä toimia pienryhmissä. Tällöin lapsi saa enemmän aikuisen huomiota ja apua ja neuvoja opetellessaan arjen taitoja esim. pukemista.**	**ARVIOINTI:** **Tiimi arvioi omaa toimintaansa mm. pienryhmien toimivuutta koko ajan ja on valmiina muokkaamaan pienryhmiä ja muuta toimintaa tarpeen mukaan vaikka päivittäin.**
Havainnointi ja pedagoginen dokumentointi: **Pedagoginen dokumentointi on varhaiskasvatuksen keskeinen työmenetelmä, joka tukee varhaiskasvatuksen suunnittelua, toteuttamista, arviointia ja kehittämistä Pedagogisen dokumentoinnin tavoitteena on: oppia tuntemaan yksittäistä lasta, mahdollistaa huoltajien osallisuus lapsensa varhaiskasvatukseen, ymmärtää lasten välisiä suhteita sekä tunnistaa ja tiedostaa henkilöstön ja lasten välisen vuorovaikutuksen luonnetta. Pedagogisen dokumentoinnin avulla tutustutaan lapsen elämään ja ajatuksiin ja kerätään tietoa hänen kokemuksistaan, osaamisestaan ja tarpeistaan. Pedagogisen dokumentoinnin välineinä voidaan käyttää valokuvaamista, videointia, kirjaamista vihkoon, jne. Mm. läheisyyden kehä ja sosiogrammi ovat välineitä, joiden avulla kasvattajat havainnoivat länsiryhmänsä lasten välisiä suhteita ja omaa suhdettaan jokaiseen lapseen.**	

<u>Varhaiskasvatuksen strategiasta nousevat painotukset:</u> **Lasten tieto-, teknologia- ja viestintätaidot ja niiden opettelu ja harjaannuttaminen on noussut Digihankkeen myötä ihan uudelle tasolle ammattitaitoisten työntekijöiden ohjaamina. Kaikki työntekijät oppivat uutta ja se lisää innostusta ja motivaatiota työhön. Meillä on lasten käytössä Ipadeja ja Chromebookeja. Lisäksi monia yksittäisiä digilaitteita mm. liikkumiseen innostava FlySky-laite. Digipolku on osa toiminnan suunnittelua ryhmissä ja apuna tässä työssä on nimetty työntekijöistä kolme digituutoria päiväkotiin. Digiturvataidot tarkoittavat, että lapsille opetetaan turvallista medialaitteiden käyttöä.** **Kiusaamisen taustalla ovat aina lasten vasta kehittymässä olevat sosiaaliset ja emotionaaliset taidot. Vuorovaikutus- ja tunnetaitojen opetteluun meillä on monenlaisia materiaaleja. Tunnekasvatus on meillä osa arkea. Lasten kanssa pidetään ns. tunnekasvatustuokioita. mutta ei irrallisina hetkinä vaan suunniteltuna jatkumona. Luetaan tunteista kertovaa satukirjallisuutta ja herätellään niistä keskustelua. Sanoitetaan tunteita arjessa. Käytetään monipuolisesti olemassa olevaa tunnemateriaalia; tunne- ja vahvuuskortteja, tunnemittaria, jne. Tunnekasvatus on parhaimmillaan aina monimuotoista ja monikanavaista, hyödynnetään draamaa, taidetta, liikuntaa ja musiikkia. Tavoitteena on, että jokainen päiväkodin lapsi pääsee mukaan johonkin tunnetaitojen opettelun ryhmään. Kiusaamiseen aikuinen puuttuu välittömästi, selvittää asianosaisten kanssa mitä on tapahtunut, mitä tunteita asia herätti ja miten tästä jatketaan eteenpäin.** **Koko kunnan varhaiskasvatuksen painopisteenä on positiivinen pedagogiikka, siinä keskiössä on luonteenvahvuuksien ja sosio-emotionaalisten taitojen arvostaminen ja opettaminen. Tärkeää on ymmärtää myönteisten tunteiden ja lämpimän vuorovaikutuksen merkitys hyvälle oppimiselle ja kasvulle. Sivistyksen koko henkilökuntaa on koulututtu ja koulutetaan edelleen aiheeseen.** **Huomaa Hyvä- menetelmä perustuu vahvuusmieleen, vahvuuskieleen ja vahvuusdokumentointiin. Pedagogiikka tarkoittaa keskittymistä yksilön vahvuuksiin, niiden tunnistamiseen ja hyödyntämiseen arjen kasvatustyössä. Vahvuusvaris on lapsille mieleinen hahmo, jonka kanssa näitä vahvuustaitoja opetellaan. Kunta on panostanut menetelmän haltuunottoon hankkimalla digimateriaalia ja siihen liittyvää koulutusta henkilökunnan työn tueksi.**	**<u>ARVIOINTI:</u>** **Toimintakauden päättyessä pidetään jokaisella tiimillä yksi kehittämispäivä, josta käytetään puolipäivää menneen kauden arviointiin ja puoli päivää uuden suunnitteluun. Tässä päivässä on hyvä kaivaa esille liikunnan, kulttuurin ja kestävän kehityksen vuosikellot ja katsoa näistä arvioiden, mitä on toteutettu ja mitä ei sekä miettiä hyviä ja onnistuneita asioita, mutta myös niitä, mitä voidaan kehittää ja viedä eteenpäin.** **Leikin suhteen kehittämistyön etenemistä seurataan ja arvioidaan toimintavuoden edetessä eri kokoonpanoilla käytävien keskustelujen myötä, mm. päiväkotien omissa palavereissa sekä varhaiskasvatuksen johtoryhmässä. Kehittämistoimenpiteiden toteutumista arvioidaan myös ennen syyskauden päättymistä sekä keväällä kauden päätösarvioinnissa.**

Opetushallitus julkaisi vuonna 2023 digitaalisen arviointijärjestelmän, jonka tarkoituksena on tukea työntekijöitä. Hämeenkyrössä arviointi- ja kehityskohteeksi kyselyssä valittiin Leikki ja sen havainnointi ja dokumentointi. Leikki oli kuluvana toimintavuotena myös muuten tarkasteltavana teemana kunnan varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen henkilöstölle järjestettiin leikkiin liittyen koulutuspäivä. Vahvuuksina tunnistettiin aikuisen läsnäolo leikkitilanteissa sekä avoimen ja osallistavan leikin edistäminen. Lasten leikkiä kohtaan osoitetaan kiinnostusta, leikin ohjauksessa hyödynnetään leikillistä vuorovaikutusta ja leikeille varataan aikaa. Leikkejä myös ohjataan siten, että jokaisella on mahdollisuus osallistua leikkeihin. Päiväkodeissa otetaan käyttöön yhteisesti sovittuja käytäntöjä kehittämiskohteiden edistämiseksi. Leikin havainnointiin ja dokumentointiin liittyen on tällä hetkellä suunniteltu mm. yhteistä havainnointilomaketta, leikkien videointia, ”havainnointiviikkoja” sekä lasten toteuttamaa toiminnallista arviointia leikkihetken jälkeen.	

<u>Koonti yksikön pedagogiseen toimintaan liittyvistä käytännöistä:</u> **<u>Pedatiimit</u> eli opettajan kokous kokoontuu joka toinen viikko. Näiden kokousten tarkoitus on vahvistaa varhaiskasvatuksen opettajien pedagogista johtajuutta tiiminvetäjänä. Palaverissa saa vertaistukea muilta opettajilta. Tavoitteena on myös paneutua VASUn sisältöihin pala kerrallaan Opetushallituksen videopätkien avulla. Lisäksi aina ollaan avoimia keskustelemaan päivän polttavista aiheista ja mieltä askarruttavista tilanteista.** **Jokaisella tiimillä on neljä Tiimipalaveria vuoden aikana, joihin esihenkilö osallistuu, kolmessa näistä on mukana myös erityisopettaja. Näissä palavereissa paneudutaan sekä tiimin toimintaan liittyviin asioihin että yksittäisten lasten ja perheiden asioihin. Tavallisia tiimipalavereita tiimit pitävät kerran viikossa. Lisäksi he voivat halutessaan pitää kerran kuussa ns. työrukkasen.** **Syksyn aluksi esihenkilö käy koko henkilöstön kanssa vahvuuksiin perustuvat Minikeskustelut ja myöhemmin varsinaiset Kehityskeskustelut. Positiivisen pedagogiikan mukaisesti näissä keskusteluissa keskitytään työntekijän vahvuuksien tunnistamiseen ja hyödyntämiseen arjessa. Myös Tiimipalavereissa painotetaan tiimin jäsenten välistä suhdetta, toisten huomioonottamista, vahvuuksien tunnistamista ja yhteisen tekemisen merkitystä.**	**<u>ARVIOINTI:</u>** **Pedatiimin toimivuutta arvioidaan talon yhteisessä kehittämispäivässä toimintavuoden lopussa.**

<u>Kasvun ja oppimisen tuki:</u> **Varhaiserityisopettajan rooli on olla osana päiväkodin arkea. Hän on läsnä arjen eri tilanteissa ja tekee tiivistä yhteistyötä tiimien kanssa. Toimenkuvaan kuuluu myös yhteistyö perheiden ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa. Hän on mukana rakentamassa yhdessä tiimin kanssa lapsen tarpeet huomioon ottavaa oppimisympäristöä. VEO konsultoi huoltajien luvalla tarvittavia terapeutteja ja tekee lähetteen esim. puhe- tai toimintaterapiaan.** **Ryhmissä on käytössä kuvat tukemassa arjen tapahtumien hahmottamista, liikennevalot käyttäytymisen säätelyssä ja kannustamisessa sekä kommunikoinnin tukena tukiviittomat. Talon yhteinen tukimateriaali on kaikkien käytössä ja VEO vastaa siitä, että kaikki ovat siitä tietoisia ja osaavat käyttää sitä arjessa apuna. Tiimin toteuttamat pedagogiset ratkaisut ja menetelmät ovat pohja ja tärkeä osa lapsen tuessa.** **Kieli-ja kulttuuritietoisuuteen on laadittu talon sisällä ohjeistus, josta käys selville, miten etenemme, kun päiväkotiin tulee lapsi erilaisesta kulttuuritaustasta. Ensi vaiheen merkityksestä on keskusteltu sekä pedatiimissä että hoitajapalavereissa. On tärkeää, että jokainen lapsi ja jokainen perhe kohdataan kunnioittavalla, kuuntelevalla ja läsnä olevalla asenteella.** **VEO on myös kiinteästi yhteydessä esimieheen, kun toimivia lapsiryhmiä rakennetaan tai tuen tarpeisen lapsen sijoituspaikkaa mietitään. Ryhmien muodostamisessa hyödynnetään kaikkien tieto lapsista, kun yhdessä opettajien kanssa muodostetaan lapsiryhmät.**	**<u>ARVIOINTI:</u>** **Kasvun ja oppimisen tukea ja VEOn toimintaa tiimien tukena arvioidaan koko talon kehittämispäivässä toimintavuoden lopussa. Arviointi on myös jatkuvaa ja päivittäistä.**

<u>Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö:</u> **Vanhemmat ovat tärkeimpiä yhteistyökumppaneitamme ja pyrimme koko ajan kehittämään yhä toimivampia tapoja tehdä yhteistyötä. Jokaisessa vanhempainillassa ja Vasu-keskustelussa muistetaan kysyä, mitä mieltä vanhemmat ovat yhteistyöstä ja onko heillä ideoita siitä, miten voisimme tehdä toisin. Usein vapaamuotoiset jutteluhetket ovat antoisampia kuin tarkkaan strukturoidut illat. Olemmekin ottaneet tavoitteeksi kutsua vanhemmat kylään päiväkotiin juuri silloin, kun siltä tuntuu. Aloite tapaamiselle voi tulla myös vanhemmilta.** **Päivittäisissä keskusteluissa on tärkeää, että huoltajille tuodaan tiedoksi lapsen tärkeänä ja merkityksellisenä kokemia asioita, vaikka lapsi ei niistä vielä itse osaisikaan kertoa.** **Lapsen aloittaessa hoidon pidetään vanhempien kanssa aloituskeskustelun muutaman viikon sisään aloituksesta. Tässä keskustelussa pyritään tutustumaan perheeseen ja tutustuttamaan heitä päiväkodin arkeen. Tärkeää on herkällä korvalla kuunnella vanhempia heitä askarruttavissa asioissa. Vasukeskustelut järjestetään kunnan Vasun mukaisesti vähintään kerran vuodessa joko syksyllä tai lapsen syntymäpäivän aikoihin. Tähän keskusteluun osallistuvat lapsi ja vanhemmat sekä ryhmän opettaja ja tarpeen mukaan talon varhaiserityisopettaja. Kaikki yhteistyö perustuu molemminpuoliseen luottamukseen ja se saavutetaan päivittäisellä läsnäololla ja aidolla kohtaamisella.** **Kasvattajien vastuulla on, että huoltajien on helppo matalalla kynnyksellä lähestyä oman lapsen ryhmän kasvattajaa huolen tai muissa asioissa. Ryhmässä pitää järjestää aikaa keskustelulle nopeallakin ajalla.** **Työntekijöiden velvollisuus on ohjata huoltajia muihin ns. matalan kynnyksen PIRHAn palveluihin kuten perheneuvolaan, mielenterveys- ja päihdepalveluihin jne.**	**<u>ARVIOINTI:</u>** **Asiakastyytyväisyyskysely toteutetaan tammi-helmikuussa 2027, siinä asiakkaat saavat kertoa mielipiteensä, miten heitä on otettu huomioon yhteistyökumppaneina.** **Vasukeskusteluissa myös kysytään yhteistyön sujuvuudesta ja pyydetään vanhemmilta ehdotuksia sen kehittämiseen.**